ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Earnings Management of Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand

พิลาพร วรรณวงค์[*1] และ กนกอร แก้วประภา[**2]

[1] สาขาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ 47000

[2]คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ 47000

E-mail: ultra_taro_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการจัดการกำไรและทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการจัดการกำไรของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยปัจจัยที่นำมาศึกษาได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี การแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ผลตอบแทนของผู้บริหาร ขนาดของกิจการ และความเสี่ยงทางการเงิน ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2555 จำนวน 362 บริษัท โดยใช้แบบจำลอง Jones Model (1991) ในการทดสอบระดับการจัดการกำไร

ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี การแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ผลตอบแทนของผู้บริหาร ขนาดของกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การจัดการกำไร ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ผลตอบแทนของผู้บริหาร ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน

Abstract

The objectives of this research were to study the level of earnings management and to examine the factors affecting earnings management of listed-firms in the Stock Exchange of Thailand. There were five factors studied consisting of audit firm size, dual role between chairman and CEO, compensation, firm size, and financial risk. Data was collected during 2011-2012, totally 362 firms. Additionally, Jones model was applied to analyze the level of earnings management.

The results shown that audit firm size, dual role between chairman and CEO, compensation, firm size do not significantly influence the level of earnings management. However, the financial risk was only a factor significantly affecting the level of earnings management.

Keywords: Earnings Management, Audit Firm Size, Compensation, Firm Size, Financial Risk

บทนำ

คุณภาพของรายงานทางการเงินเป็นเรื่องที่ผู้ถือหุ้นและบุคคลภายนอกให้ความสำคัญ ดังนั้นข้อมูลที่แสดงในงบการเงินต้องมีความถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีที่เป็นอิสระ บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มิใช่ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลาโปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมและน่าเชื่อถือ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2555) งบการเงินจึงสะท้อนให้เห็นภาพรวมฐานะและความมั่นคงของบริษัทที่จะเลือกลงทุน สามารถประเมินศักยภาพและมูลค่าของกิจการที่จะลงทุน การดำเนินธุรกิจผู้ลงทุนย่อมต้องการแสวงหากำไรสูงสุด และให้ความสำคัญกับ กำไร เป็นสำคัญเพราะสะท้อนถึงประสิทธิผลในการดำเนินงานของกิจการ แต่ด้วยทางเลือกของมาตรฐานการบัญชีในการแสดงข้อมูลในงบการเงินอาจเป็นช่องทางให้ผู้บริหารเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีที่ทำให้เกิดความบิดเบือนของข้อมูลทางการเงิน เกิดความล้มเหลวของข้อมูลทางการบัญชีและขาดความน่าเชื่อถือ

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไร โดยปัจจัยที่ใช้ทดสอบได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ผลตอบแทนของผู้บริหาร ขนาดของกิจการ และความเสี่ยงทางการเงิน โดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งหมดจำนวน 362 บริษัท ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายเพิกถอนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบระดับการจัดการกำไรของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้วิธี Total Accruals Jones Model ของ Jones (1991)

2. เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อระดับการจัดการกำไร โดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี, การแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ,ผลตอบแทนของผู้บริหาร,ขนาดของกิจการ,และความเสี่ยงทางการเงิน

สมมติฐานการวิจัย

งานวิจัยนี้มีสมมติฐานงานวิจัย 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อระดับการจัดการกำไร โดย DeAngelo (1981 อ้างใน ไพริน ใจทัด 2555) กล่าวว่างานสอบบัญชีที่มีคุณภาพนั้นจะต้องสามารถตรวจพบข้อผิดพลาด รายงานข้อผิดพลาดได้ การที่จะตรวจพบข้อผิดพลาดได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีในการสอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้ดีกว่า พยายามรักษาชื่อเสียงด้วยการให้บริการสอบบัญชีที่มีคุณภาพ หากมีการเสนองานสอบบัญชีที่มีคุณภาพต่ำออกไปหากบุคคลภายนอกตรวจสอบข้อผิดพลาดขึ้นมาจะทำให้เกิดการฟ้องร้องทางกฎหมายขึ้นได้

สมมติฐานที่ 2 การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีผลต่อการจัดการกำไร โดยประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงควรกำหนดหน้าที่และแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัดจึงควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2555)

สมมติฐานที่ 3 ผลตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร โดยการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารจัดให้อยู่ในลักษณะที่เปรียบเทียบได้กับระดับที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ ภาระหน้าที่ขอบเขตและบทบาทความรับผิดชอบ(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2555) ดังนั้นผู้บริหารจึงมักใช้นโยบายทางบัญชีเพื่อเพิ่มผลกำไรในแต่ละปีบัญชีโดยการจัดการกำไรเพื่อที่จะให้ได้รับค่าตอบแทนที่ต้องการ

สมมติฐานที่ 4 ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร โดย วรรณวิภา อรุณจิต (2548)

สรุปว่าความสำคัญของขนาดของกิจการหากกิจการมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น ผู้บริหารก็จะมีการจัดการกำไรเพิ่มมากขึ้น โดยกิจการที่มีขนาดใหญ่จะมีรายการทางบัญชีที่เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นช่องทางให้ผู้บริหารมีการจัดการจัดการกำไรเพิ่มมากขึ้น

สมมติฐานที่ 5 ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร ซึ่งความเสี่ยงทางการเงินวัดโดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio) ซึ่งแสดงโครงสร้างของเงินลงทุนของบริษัทว่ามีสัดส่วนหนี้สินรวมกับส่วนเจ้าของว่าเป็นเท่าไหร่ หากกิจการใดมีอัตราส่วนสูงหมายถึงความเสี่ยงในการก่อหนี้ก็จะสูงจึงมักเป็นเหตุให้กิจการมีการจัดการกำไรโดยเลือกนโยบายทางการบัญชีเพิ่มระดับของผลกำไรในงวดปัจจุบันเพื่อที่จะไม่ให้ผิดสัญญาการกู้ยืมรวมถึงโอกาสหรือต้นทุนอันเกิดจากภาวะล้มเหลวทางการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 362 บริษัท ซึ่งไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจการเงิน กองทุนรวม อสังหาริมทรัพย์ โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินประจำปี, แบบแสดงรายการประจำปี (แบบ56-1) รายงานของผู้สอบบัญชี ประจำปี 2554-2555 และฐานข้อมูล Set-Smart ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและการวัดค่าตัวแปร โดยตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี วัดค่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งกำหนดขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) คือ บริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ประกอบด้วย บริษัทไพร้ซวอเตอร์เฮ้าส์ คูเปอร์ เอบีเอ เอส จำกัด บริษัท สำนักงาน เอิร์ท แอนด์ ยัง จำกัด บริษัท ดีลอยท์ ทูช โธมัทสุ ไชยยศ จำกัด บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด กำหนดตัวแปรเป็น (1) และบริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) กำหนดตัวแปรเป็น (0)

2. การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ วัดค่าการแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ซึ่งกำหนดการแยกตำแหน่งเป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) คือ บริษัทที่มีประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นคนเดียวกัน กำหนดแทนค่าด้วย (1) และบริษัทที่มีประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นคนละคนกัน กำหนดแทนค่าด้วย (0)

3. ผลตอบแทนของผู้บริหาร วัดค่าโดยใช้มูลค่าของผลตอบแทนผู้บริหารจากงบกำไรขาดทุนและหมายเหตุประกอบงบการเงิน

4. ขนาดของกิจการ วัดค่าโดยใช้มูลค่าของสินทรัพย์รวมจากงบแสดงฐานะการเงิน

5. ความเสี่ยงทางการเงิน วัดค่าโดยใช้มูลค่าหนี้สินรวมหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การจัดการกำไร วัดจากรายการพึงรับพึงจ่ายเกิดขึ้นจากดุลยพินิจฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ที่ได้จากโมเดลของ Jones (1991) โดยสามารถแสดงโมเดลการทดสอบได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้แบบจำลอง Total Accruals Jones Model เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ระยะสั้นหักด้วยการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะสั้น

$$TA_{i,t} = (\Delta CA_{i,t} - \Delta CASH_{i,t}) - (\Delta CL_{i,t} - \Delta DEBT_{i,t})$$

ขั้นที่ 2 ประมาณค่าสัมประสิทธิ์เพื่อใช้ในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) มีการหารด้วยสินทรัพย์รวมเพื่อทำการปรับขนาดของบริษัทให้เปรียบเทียบกันได้

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \frac{\beta_0}{A_{i,t-1}} + \beta_1\left[\frac{\Delta REV_{i,t}}{A_{i,t-1}}\right] + \beta_2\left[\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}}\right] + e_{i,t}$$

ขั้นที่ 3 คำนวณรายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินงานทางธุรกิจ เนื่องจากฝ่ายบริหารสามารถจัดการกำไรจากการรับรู้รายได้ โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ในขั้นตอนที่ (2) มาแทนค่าเพื่อประมาณค่ารายการพึงรับพึงจ่ายที่

ไม่ได้เกี่ยวข้องกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non–Discretionary Accruals)

$$NDCA_{i,t} = \frac{\beta_0}{A_{i,t-1}} + \beta_1 \left[\frac{\Delta REV_{i,t}}{A_{i,t-1}}\right] + \beta_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}}\right]$$

ขั้นที่ 4 คำนวณรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) จากผลต่างระหว่างรายการพึงรับพึงจ่ายกับรายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินงานทางธุรกิจ

$$DCA_{i,t} = \frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} - NDCA_{i,t}$$

โดยกำหนดให้

$TA_{i,t}$ = รายการพึงรับพึงจ่ายรวมสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta CA_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta CASH_{i,t}$= การเปลี่ยนแปลงในเงินสดสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta CL_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินหมุนเวียนสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta DEBT_{i,t}$= การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระในหนึ่งปีสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta REV_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของยอดขายสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ) สำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมสำหรับบริษัท i ในปีที่ t-1

$e_{i,t}$ = ค่าผิดพลาดสำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$NDCA_{i,t}$ = รายการพึงรับพึงจ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับดุลยพินิจของบริษัท i ในปีที่ t

$DCA_{i,t}$ = รายการพึงรับพึงจ่ายตามดุลยพินิจของบริษัท i ในปีที่ t

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณาแสดงผลในรูปค่าเฉลี่ย ความถี่และร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์ข้อมูลโดยโดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยพิจารณาจากค่า P-value ของค่าสถิติ t (ค่า Sig) สำหรับตัวแปรต่างๆ เทียบกับระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีสมการที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

$$DCA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AUDIT + \beta_2 CEO + \beta_3 COMPEN + \beta_4 SIZE + \beta_5 FR + e$$

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

$DCA_{i,t}$ คือ การจัดการกำไร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

AUDIT คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

CEO คือ การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

COMPEN คือ ผลตอบแทนของผู้บริหาร

SIZE คือ ขนาดของกิจการ

FR คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

β คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย

e คือ ค่าความคาดเคลื่อน

β_0 คือ จุดตัดแกน Y

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแสดงรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณา จากจำนวนข้อมูลทั้งหมด 362 บริษัท มีบริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีจำนวน 158 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 43.60 บริษัทที่ไม่ได้ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (None-big 4) จำนวน 204 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 56.40 การแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ มีบริษัทที่ไม่มีการแยกตำแหน่ง จำนวน 275 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 76 และมีการแยกตำแหน่ง จำนวน 87 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 24 การจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารต่ำสุด 1.43 ล้านบาท

นอกจากนั้น บริษัทที่จ่ายค่าตอบแทนให้ผู้บริหารเฉลี่ย เท่ากับ 120.96 ล้านบาท และขนาดของกิจการเฉลี่ย เท่ากับ 20,441.27 ล้านบาท และความ

เสี่ยงทางการเงิน วัดค่าความเสี่ยงทางการเงินจากสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 เท่า

ผลการศึกษาการจัดการกำไรโดยพิจารณาจากค่าของ Discretionary Accruals (DCA) ปรากฏว่ามีบริษัทที่มีค่า DCA เป็นบวก (+) จำนวน 4 บริษัท บ่งบอกถึงการจัดการกำไรให้สูงขึ้น และมีบริษัทที่มีค่า DCA เป็นลบ (-) จำนวน 358 บริษัท

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	B	Sig. t	Colinearity statistics	
			Tolerance	VIF
Audit	1.218	.397	.984	1.017
CG	-0.663	.692	.982	1.019
Compen	-0.041^{E-011}	.983	.996	1.004
Size	-4.605^{E-012}	.644	.989	1.011
FR	0.087	.000**	.995	1.005

Durbin-Watson=1.996 R^2=0.358 Adj. R^2=0.349
Sig. F = 0.000** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม เท่ากับ 59.80% โดยพิจารณาจากค่า R^2 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.349 โดยพิจารณาจากค่า Adjust R Square สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจัดการกำไรได้ 34.90%

พบว่าค่า Durbin–Watson เท่ากับ 1.996 เป็นการทดสอบค่าสถิติความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเองเนื่องจากค่า Durbin–Watson มีค่าอยู่ในช่วง 1.5-2.5 ถือว่ามีความเป็นอิสระ นอกจากนี้ ตัวแปรอิสระ มีค่า Tolerance ที่มากกว่า 0 และไม่พบว่าตัวแปรใดมีค่า VIF มากกว่า 10 จึงไม่เกิดปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ (Multi Collinearity)

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า สำนักงานสอบบัญชี ซึ่งแทนค่าด้วย Audit, ผลตอบแทนของผู้บริหาร แทนค่าด้วย Compen, ขนาดของกิจการ แทนค่าด้วย Size, การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ซึ่งแทนค่าด้วย CG ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งแทนค่าด้วย FS มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 1 ไม่ได้รับการสนับสนุน จึงอธิบายได้ว่า คุณภาพการสอบบัญชีระหว่างสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีต่อการลดระดับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจนทำให้คุณภาพของกำไรที่แสดงในงบการเงินแตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่หรือสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็กล้วนแต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นจึงมีมาตรฐานในการสอบบัญชีอยู่ในระดับเดียวกัน

2) การแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 2 ไม่ได้รับการสนับสนุน ดังนั้น จึงอธิบายได้ว่าการแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการออกจากกันไม่มีผลต่อระดับการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ เนื่องจากการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนจะก่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจกันเกิดขึ้นส่งผลให้ยากต่อการจัดการกำไรเพราะอำนาจในการตัดสินใจไม่ได้อยู่ในการตัดสินใจของฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียว

3) ผลตอบแทนของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 3 ไม่ได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ผลการดำเนินงานของบุคลากรเป็นสำคัญเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บริษัท จึงไม่ก่อให้เกิดการจัดการกำไรเพื่อต้องการโบนัส หรือค่าตอบแทนที่สูงขึ้นอันก่อให้เกิดการตอบสนองประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

4) ขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 4 ไม่ได้รับการสนับสนุน ผลการศึกษาจึงอธิบายได้ว่าไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดใหญ่หรือกิจการขนาดเล็กไม่มีผลกระทบต่อการจัดการกำไร คือ ทั้งกิจการขนาดใหญ่และกิจการขนาดเล็กก็ต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของกิจการ และต้องการความน่าเชื่อถือ, ภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของบุคคลภายนอกและนอกจากนี้อาจเป็นผลมาจากก่อนที่ทุกบริษัทจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นต้องมีการควบคุมภายในที่ได้มาตรฐานดังนั้นทุกบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงมีระบบการควบคุมภายในที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเป็นผลให้ไม่ก่อให้เกิดการจัดการกำไร

5) ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 5 ได้รับการสนับสนุน จึงอธิบายได้ว่า ความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อระดับการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีผลกระทบต่อการจัดการกำไร อันเนื่องจากกิจการที่มีความเสี่ยงสูงจะพิจารณาถึงการละเมิดหรือการผิดสัญญาเงินกู้ซึ่งการละเมิดหรือผิดสัญญาเงินกู้นั้นจะทำให้กิจการมีต้นทุนเพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งต้องชำระเพียงเงินต้นและดอกเบี้ยเท่านั้นยังต้องชำระเงินในส่วนที่กิจการนั้นผิดสัญญาในการชำระอีกด้วย ดังนั้นกิจการจึงปรับแต่งกำไรหรือจัดการกำไรเพื่อที่จะให้ผลการดำเนินงานของกิจการไม่ละเมิดต่อข้อสัญญาเงินกู้

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้นงานวิจัยครั้งต่อไปอาจเป็นการเปรียบเทียบระดับการจัดการกำไรระหว่างบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทที่อยู่ภายนอก เช่น อาจเป็นบริษัทในกลุ่มตลาด MAI เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการใช้แบบจำลอง Jones Model (1991) ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้แบบจำลองอื่น เช่น The DeAngelo Model (1986), The Modified Jones Model (1995) เพื่อเปรียบเทียบทั้งสองแบบจำลองว่ามีผลการวิจัยในทิศทางเดียวกันหรือไม่

3. การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน และแบบแสดงรายการประจำปี ช่วงเวลาปี 2554-2555 เท่านั้น ผลการศึกษาอาจไม่มีผลแม่นยำเท่าที่ควร ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายช่วงเวลาให้มากขึ้นเพื่อให้ข้อมูลสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงได้ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยความกรุณาความเอาใจใส่ความช่วยเหลือการแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.กนกอร แก้วประภา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนฝึกฝนให้เป็นบุคคลที่มีความเพียรพยายามในการศึกษาหาความรู้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินได้มีความระมัดระวังในการใช้งบการเงินและเป็นแนวโน้มแนวทางในการวิเคราะห์ลงทุนในธุรกิจเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ และห่วงใยให้กำลังใจข้าพเจ้าตลอดเวลา ขอขอบคุณ คณาจารย์เจ้าหน้าที่โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนครที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

ไพริน ใจทัด. **ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการจัดการกำไร.**วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.

วรรณวิภา อรุณจิต. **ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดสำนักงานสอบบัญชี ขนาดกิจการกับการจัดการกำไร.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

Jones, J. 1991. "Earnings management During Import Relief Investigations." **Journal of Accounting Research** 29: 193-228.

DeAngelo, L. 1986 "Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. **The Accounting Review** 61: 400-420.